

Зразки розв'язання задач

Тренувальні збори з лінгвістики.

Перша особиста олімпіада

(за матеріалами московських олімпіад та NACLO)

1. Туканг-бесі

Словник:

Іменник або за- йменник	Переклад
ana	дитина
bae	рис
guru	учитель
iaku	я
ika	риба
iko'o	ти

Дієслово	Переклад
'ita	бачити
manga	їсти
rodongo	слухати
siasia	бити

Дієслівний префікс	Особа
ku	перша особа
'u	друга особа
no	третя особа

Будова речення:

(префікс особи агенса)(дієслово)[індикатор пасивності -'e (якщо є)] te «додаток» na «підмет»

Якщо дія активна, «підмет» і «додаток» — це справжні підмет і додаток речення (агенс та пацієнс відповідно). Натомість якщо наявний індикатор пасивності, то «підметом» ми називаємо пацієнса, а «додатком» — агенса дії.

Усі речення вжито в минулому часі: для активної дії вид недоконаний; для пасивної — доконаний.

Відповіді до завдання 1:

- ⑦ **nosiasia te guru na ana**
Дитина била вчителя.

Відповіді до завдання 2:

- ⑧ Ти бачив учителя.
'u'ita te guru na iko'o
- ⑨ Дитину було вислухано вчителем.
norodongo-'e te guru na ana

Автор задачі — Петро Аркадьєв.

2. Унуа

Словник:

Іменник	Переклад
arres	людина
kuri	собака
robburet	книга
rruborum	дитина
vindutu	дівчина
xorxor	закон

Числівник	Переклад
xeru/raru	два
xeter	три
xevej	чотири
xerim	п'ять

Займенник	Переклад
nge	ця/цей
ngag	та/той

Форма множини займенника утворюється з форми однини додаванням **-ar-** після початкового **ng**.

Іменники не мають окремих форм однини та множини. Порядок слів: *іменник* — [числівник (якщо є)] — [займенник (якщо є)]. Виняток: якщо у словосполученні є водночас займенник та числівник «два», то структура речення дещо змінюється: *іменник* — *відповідний займенник однини* — **raru**. В інших випадках «два» перекладається як **xeru**.

Відповідь до завдання 1:

Вираз	Переклад
arres xerim	п'ять людей
arres xeter ngare	ці три людини
kuri xevej	чотири собаки
robburet nge	ця книга
robburet xeter ngarag	ті три книги
robburet xeru	дві книги
rruborum ngarag	ті діти
rruborum nge	ця дитина
vindutu nge raru	ці дві дівчини
vindutu xevej ngarag	ті чотири дівчини
xorxor nge raru	ці два закони
xorxor xeru	два закони

Відповідь до завдання 2:

Вираз	Переклад
kuri ngag	той собака
xorxor xevej ngarag	ті чотири закони
vindutu xeru	дві дівчини
rruborum ngare	ці діти

Відповідь до завдання 3:

Вираз	Переклад
ті два закони	xorxor ngag garu
дві дитини	rruborum xeru
ці п'ять собак	kuri xerim ngare

Автор задачі — Петро Аркадьєв.

3. Манамська мова

Словник:

Слово	Тип	Значення
ata	1	за годинниковою стрілкою
awa	1	проти годинникової стрілки
auta	2	ближче до середини острова (вище)
ilau	2	ближче до води (нижче)

Структура речення:

ім'я-1 pera kana розташування-1-щодо-2 ieno, ім'я-2 pera kana розташування-2-щодо-1 ieno.

Відносне розташування виражається або одним зі слів, наведених у таблиці, або двома словами різних типів, причому першим іде слово типу 1, а за ним — слово типу 2.

Відповідь до завдання 1:

A — Pita, B — Butokang, C — Sulung, D — Tola, E — Sala.

Відповідь до завдання 2:

- **Arongo pera kana awa ieno, Pita pera kana ata ieno.**
- **Arongo pera kana ilau ieno, Butokang pera kana auta ieno.**
- **Arongo pera kana awa ilau ieno, Sulung pera kana ata auta ieno.**

Автор задачі — Патрик Літтелл.

4. Яка

Показник форми 2 має чотири варіанти: *-idi, -ini, -ele, -ene* (замість кінцевого *-a* форми 1). Вибір між цими чотирма варіантами залежить від властивостей основи:

- Якщо в основі є голосні середнього піднесення *e* чи *o*, використовується варіант з *e* (*-ele* або *-ene*), інакше — з *i* (*-idi* або *-ini*). При цьому перед суфіксом на *-i-* прикінцеве *l* основи переходить у *d*.
- Якщо в основі є носовий приголосний (*m, n*), після якого не стоїть інший приголосний, використовується варіант з *n* (*-ini* або *-ene*), інакше — без *n* (*-idi, -ele*). Носовий приголосний разом з приголосним, що стоїть після нього (коли такий є), зручно вважати окремим спеціальним звуком, який до того ж не є носовим. Тоді правило можна сформулювати так: у суфіксі буде *n* тоді й лише тоді, коли в основі є носовий.

Крім того, *l* і *d* є варіантами одного звука (належать до однієї фонемі), при цьому *d* трапляється лише перед *i*, а *l* — перед іншими голосними.

Відповідь до завдання 1:

1	2	Переклад
mina	minini	<i>ковтати</i>
meeka	meekene	<i>мекати</i>
lela	lelele	<i>колисати</i>
noka	nokene	<i>крапати</i>
saamba	saambidi	<i>говорити в суді</i>
vota	votele	<i>голосувати</i>
niingika	niingikini	<i>призначатися</i>

Відповідь до завдання 2: *lula*, оскільки варіант *luda* суперечив би спостереженню про розподіл звуків *l* і *d*, зробленому вище.

Автор задачі — Олександр Піперськи.

5. Гуарані

Словник основних числівників:

Слово	Коротка форма	Значення
peteĩ	-teĩ	1
mokõi	-kõi	2
mbohapy	-apy	3
irundy	-rundy	4
po	—	5
pa	—	10

- Числівники від 6 до 9 утворюються так: 5 + коротка форма числівника від 1 до 4 (одним словом).
- Числівники від 11 до 19 утворюються аналогічно: приєднанням 10 до запису числа від 1 до 9 (при цьому числівники від 1 до 4 приєднуються в короткій формі).
- Числівники, що позначають цілі десятки від 20 до 100, утворюються шляхом приєднання відповідного числівника у межах від 2 до 9 (у повній формі) до числівника 10.
- Решта числівників від 20 до 100 утворюються шляхом комбінування цілих десятків та одиниць двома окремими словами, що стоять саме в такому порядку.
- Назви місяців утворюються злиттям основи **jasy** та числівника, що дорівнює порядковому номеру місяця (числівники від 1 до 4 використовуються в короткій формі).
- Назви днів тижня утворюються аналогічним чином від основи **ara**. При цьому відлік днів починається з неділі (перший день).

Відповідь до завдання 1:

Слово	Значення
агаару	вівторок
jasyра	жовтень
раpo	15

Відповідь до завдання 2:

Значення	Слово
серпень	jasypoapy
неділя	arateĩ
13	paapy
18	rapoapy
65	potẽpa po